

Leminősítette Magyarországot a Standard and Poor's; visszatáncolni látszik a kormány a járuléktervtől; lassabban nő a vártnál a GDP.

2005. június 1., szerda 12:30

Pikó András: A Political Capital és a Klubrádió közös gazdaságpolitikai műsorának vendége ma Csaba László, közgazdász egyetemi tanár. Jó napot kívánok!

Csaba László: Jó napot kívánok!

Pikó András: Több olyan gazdasági hír is van, amelynek a háttéréről szeretnék önnel beszélgetni. Az egyik, hogy a Standard and Poor's leminősítette Magyarországot. A hitelminősítő intézet tulajdonképpen A mínuszra, illetve A2-re rontotta Magyarország rövid és hosszú távú forint adósságát. Azt mondják, hogy ez várható volt. Vajon ha várható volt, akkor nyilvánvalóan nem is volt meglepetés, de mi volt az oka ennek a leminősítésnek, és mennyire kell ezt komoly jelzésnek tekintetünk?

Csaba László: Hát, a Standard and Poor's, az mindenképpen a világ egyik ilyen véleményvezetője a befektetési intézmények között, és hát akár egyetértünk vele, akár nem, azt tudni kell, hogy a befektetők órájuk hallgatnak. Az eseménynek a jelentőségét tovább növelte, hogy ez nem egy elszigetelt eset, mert az mindig előfordul, hogy az értékelők között van egy-egy disszonáns hang, mert valaki valami miatt nem kedvel egy országot, és akkor írnak róla mindenféle rosszat. Hát, ez más ilyen elemzésekhez csatlakozik, mint például a Fitch-et, amelyik egy másik ilyen nagy értékelési intézet, és aminek alapján ők ezt a negatív besorolást elvégezték, az összhangban van azzal, amit az összes nemzetközi szervezet is mond Magyarország viszonylatában. Hogy tudniillik a költségvetési politika nem elég feszes, hogy nincs összhang a pénzügyi és a költségvetési politika között, és hogy emiatt a gazdaságpolitikának a hitelessége igen alacsony a piaci szereplők között. Tehát, ha ezeket mind figyelembe vesszük, hogy mindenki ezt mondja, hogy ez így nem jó, hogy egyik pillanatban csökkenteni akarjuk a hiányt, a másik pillanatban nagy mértékű adócsökkentést mondunk. Aztán utána valamilyen szociálisan motivált programot indítunk el, ami hát jó a szegény embereknek, de nem jó az államháztartásnak, ezek nincsenek egymással összhangban, és erre hívta fel a figyelmet a Standard and Poor's, hogy a magyar gazdaságpolitikának a hitelessége alacsony.

Pikó András: Mi olvasható, vagy mi hallható ki ebből a minősítésből? Ez egy politikai minősítésnek tekinthető akként, hogy hát nagyon gyorsan az új pénzügyminiszter hivatalba lépése után kapta ezt a leminősítést a magyar gazdaság. Tehát megfogalmazható akár akként is, hogy nem nagyon bíznak Veres Jánosban, mint gazdaságpolitikusban, illetve a másik, amire ön is utalt, hogy most azért elég erősen kommunikál a kormány a száz lépés programjával, és hogy itt a tulajdonképpen a disszonanciákra, az össze nem illő programpontokra próbálják meg felhívni a figyelmet, illetve erre reagál ez a minősítés?

Csaba László: Annyira talán nem naprakészek ezek a minősítő intézetek, még nem említettem az economist intelligence unit-ot, amelyiknek tegnap jelent meg az ugyancsak kritikus elemzése, ami ugyanebbe az irányba mutat. Azért itt van bizonyos átfutási idő, merthogy az értékelésekből élnek, ezért jól meggondolják háromszor is, hogy mit beszélnek, és azért egy ilyen 3-5 hetes átfutási idővel reagálnak az eseményekre. Ezért gondolom, hogy az igazi figyelmeztetés, az nem annyira most Veres Jánosnak szól, mint a gazdaságpolitika

egészséges. Ez bizonyos szempontból jobb, bizonyos szempontból rosszabb. Jobb olyan értelemben, hogy nem lehet azt mondani, hogy az új pénzügyminiszter még egy hónapot sem volt hatalmon, már elvesztette a hitelességét, vagy a befolyását. Nem erről van szó, hanem a gazdaságpolitika egészére, tehát az elmúlt 2-3 évnek az összefolyamataira nézve fogalmazznak meg, elsősorban a piaci szereplők szempontjából, a rövid és hosszú távra befektetők szempontjából egyfajta értékelést, és hát tekintettel arra, hogy ez az értékelés nem lehet nagyon direkt, mert ugye nem akarják a saját piacukat elrontani, ezért nagyon udvariasan fogalmazzák meg azokat a kritikákat, amelyek meglehetősen egyértelműek. Én azt hiszem, hogy a kormánynak jó lenne, ha erre figyelne, nem söpörné le, hogy "hát ugyan, a külföldiek annyi mindent mondanak, az ember már csak bólogat", hanem azt mondaná, hogy akkor odafigyelünk és erősítjük azokat az intézkedéseket, amelyek az egyensúlyt erősítik. Javítjuk az együttműködést a Nemzeti Bankkal, mindenféle ilyen megnyugtató intézkedéseket tennének, és ilyesmiket kommunikálnának. Nem ez történik, hanem úgy látom, hogy elsősorban a belpolitikai és a kommunikációs megfontolások vannak előtérben, és az, hogy a piacokat meg kell nyugtatni, mert ők nagyon-nagyon sokkal erősebbek nálunk, nem csak mi nálunk, Angliánál is, meg más országnál is, ez mintha háttérben lenne.

Pikó András: Egy ilyen minősítésnek melyek a konkrét, kézzel fogható forintosítható, vagy eurósítható hatásai? Ugye az egyik lehet az, hogy drágábban jutunk hozzá hitelhez, a magyar gazdaság. A másik pedig, amire ön utalt, hogy figyelmeztetés a befektetőknek. Hol érintheti a magyar gazdaság kilátásait érzékenyebben? A hitelképességnél, tehát, hogy drágábban kapunk hitelt, vagy pedig, hogy esetleg emiatt elrettenhetnek néhányan a befektetőink közül?

Csaba László: Hát, mind a kettő jelentkezik. Azért azt látni kell, hogy az elmúlt hetekben miközben maga az euró is gyengült a dollárhoz képest, a forint meg jelentősen gyengült az euróhoz képest. Ez annak a jele, hogy kevesebben fektetnek be, és akiknek lejár a befektetésük, azok már inkább kivonják a pénzüket, semmint újra befektetik. Hát, ez hála istennek, ez most még csak ilyen finom jelzés, metakommunikáció, tehát olyan, ami még nem kell, hogy erőteljes lépésekre vezessen feltétlenül rövidtávon. Tehát még tudunk ezen a dolgon valamelyest változtatni. De azért, hogy ha nagyon sokan küldenek hasonló jelzéseket - és hangsúlyozom, hogy ez nem egy befektetést minősítő intézetnek, hanem több intézménynek, magán intézményeknek is, meg kormányközi intézményeknek is a jelzéseibe illik bele - akkor talán kicsit komolyabban kellene venni azt, hogy Magyarországnak július elején az Európai Unió Pénzügyi Bizottsága előtt meg kell mondania, hogy milyen intézkedésekkel kívánja kiigazítani a költségvetését, hogyan próbál a saját maga által benyújtott, és többször módosított konvergencia programnak a pályájára visszatérni. És akkor ezzel lehetne megnyugtítani mind a hivatalos partnereket, mind pedig a befektetőket. Különben ez a folyamat, ez mehet előre, tehát ez nincs eleve eldöntve, hogy mondjuk az euró-forint árfolyamnak 255-nek vagy 260-nak kell lennie. Vannak, akik erről rendkívül magabiztosan nyilatkoznak, az a baj, hogy egyetlenegy esetben sem esik egybe akár csak két elemzőnek az álláspontja, hogy milyen az egyensúlyi árfolyam. Én azt gondolom, hogy ezzel nagyon óvatosan kell bánni, mert egy jelentősebb forint leértékelődés - akár csak 270, 280 forintra - azért az sok mindenkinek a számítását keresztül húzná. Külföldön nyaral, benzint vesz a kocsjába, gyógyszerkassza, most csak egy pár dolgot említenék. Tehát jobb ezzel nem játszani.

Pikó András: Mit gondol azokról a reakciókról, amelyet a Standard and Poor's minősítése

kapcsán fogalmazott meg a pénzügyminisztérium? Én kétirányúnak találtam a kommunikációt. Egyrészt volt egyfajta ilyen megnyugtató, ami szerintem inkább befele szólt, tehát hogy még így is, ezzel a leminősítéssel is nagyjából ott tartunk most, mint sok más, frissen csatlakozott ország, itt azt hiszem, hogy Lengyelországot, Litvániát és Szlovákiát említették. Illetve Veres János több alkalommal, most is azt mondta, hogy az ez évi hiánycél csak intézkedésekkel teljesíthető, de megígérte, hogy erre sor fog kerülni. Igaz, nem nagyon részletezte, hogy milyen intézkedésekre gondolt. Milyen intézkedésekre gondolhat? Akkor folytatom tovább a kérdést. Tehát mit lehet tenni most?

Csaba László: Hát én úgy látom, hogy itt két is baj van ebben a kommunikációban, amire a szerkesztő úr hivatkozott. Az egyik az, hogy attól még, hogy van másik ország, ahol baj van, az mi rajtunk még nem segít, azért az ő anyukájuknak fájjon a feje. Tehát az, hogy mittudomén Togóban, vagy Sierra Leonban a helyzet még annál is rosszabb, mint mi nálunk, az még minket nem boldogít. És kétségtelenül igaz, hogy Lengyelországban a permanens kormányválság mellett a megítélés rosszabb, mint Szlovákiában, ahol szanaszét húz a koalíció, és ahol óriási társadalmi ellenállást váltottak ki a reformok, hát ott van egyfajta bizonytalanság, és ez megjelenik a piaci értéktételben. Ez mi rajtunk nem segít, pont azok miatt, amikről az előbb beszéltünk. A másik része, az, hogy én úgy veszem ki a nyilatkozatokból, hogy ezt a pénzügyminisztérium és a miniszter úr is mintha ilyen kampányfeladatnak tekintené, hogy most akkor mondjuk júniusban kell hozni 10 intézkedést, vagy 15 intézkedést azért, hogy egy kicsit kisebb legyen a hiány. Na most ez nagyon könnyen pótcselekvésbe csaphat át. Én jól emlékszem, hogy a KGST-ben a bolgár elvtársak mindig 10-15 intézkedéssel többet hoztak a műszaki fejlődés érdekében, mint a magyarok, csak hát önekik még annyira sem működött a számítógépük, mint a Videoton számítógép. Tehát én ettől tartok, hogy miközben látjuk egészségügyi hozzájárulásban is, meg fekete munka elleni fellépésben is, meg mindenféle tevékenységekben, hogy mintha lenne egy törekvés, hogy összesöpörjék az összes pénzeket, amivel még lehetne egy kis bevételt teremteni, meg a kiadásokat, minden lehető és lehetetlen módon megfognák már a szokásos intézkedésekkel. De nincs egy ilyen nagyobb távlatú elképzelés, hogy mondjuk akkor a következő három évben ezt szeretnénk csinálni, ennek érdekében első évben ezt, második évben azt, harmadik évben am azt szeretnénk tenni. Tehát a részintézkedések nem állnak össze stratégiává, akkor pedig elbeszélünk egymás mellett, mert azért kezdtem azzal, hogy a Standard and Poor's, a Világbank, az OECD, az Economist Intelligence Unit, ezek mind egy irányba mennek, mert hát ők sem várnak mást tőlünk, mint amit az Ecofin vár július 8-án, mondjuk meg azt, hogy középtávon mit akarunk csinálni.

Pikó András: Innen folytassuk majd a beszélgetést.

Pikó András: A Political Capital és a Klubrádió közös gazdaságpolitikai műsorának vendége még mindig Csaba László közgazdász, egyetemi tanár. Ott hagytuk abba, hogy milyen hatásai lehetnek a Standard and Poor's leminősítésének, hitelminősítő intézet legutóbbi jelentésének, illetve, hogy mi állhat e mögött, és arról beszélt, hogy nem nagyon áll össze koherens programmá, hosszú távú programmá a száz lépés programjának azok az elemei, amit egyébként külön-külön mindenki igenel, vagy helyesnek tart. Itt van egy nagyon érdekes történet szintén az elmúlt hétről. Ugye a járulékterv, ami a 4%-os járulékfizetést jelentette volna, aminek tulajdonképpen a legfontosabb üzenete anélkül, hogy részletekbe belementünk volna, az azt hiszem, hogy vonzó lehetne a külföldi értékelők, meg az önk számára is, tehát, hogy növelik a járulékfizetőknek a körét. Ettől úgy tűnik, mintha visszatáncolt volna a kormány. Ennek gazdasági, vagy inkább politikai okait látja?

Csaba László: Hát én úgy látom, hogy ez egyértelműen egy politikai lépés ez a visszatérítés, egyébként a bevezetésében is volt bizonyos egy ilyen oktató-nevelő szándék, mint ahogy annak idején ugye a Bokros-csomagban a tandíj volt ilyen, hogy hát a tandíj bevezetése nélkül a Bokros-csomagnak - ezt most már sok-sok elemzés bebizonyította - ugyanakkora lett volna a nemzetgazdasági hatása. Tehát amire az egészet kitalálták, hogy az eladósodási folyamatot megállítsák, erre nem kellett volna tandíjat bevezetni. A tandíj egy ilyen oktató-nevelő elem volt, hogy gondolkodjunk el azon, hogy ha a lakosoknak viszonylag kis része ingyen tanul, és hogy ha ezért jobb jövedelmi helyzetekhez jut, akkor azért ő is járjon valamilyen módon hozzá. Ugyanígy ez a mostani egészségügyi hozzájárulás ez azt mutatja, hogy az egy tarthatatlan helyzet, hogy egy ember fizet járulékot, és hárman használjuk az egészségügyet, meg ez egy finanszírozási zsákutca. Na most, tekintettel arra, hogy a Bokros-csomagnak sorsa politikai értelemben az lett, ami, hogy a mai napig ijesztgetik a rossz gyerekeket azzal, hogy ha nem csinálsz ezt, meg azt, akkor jön a Bokros-csomag, ennek következtében van egy ilyen félelem, egy páni félelem, hogy ha bármilyen gazdasági, vagy ésszerű intézkedést hoz valaki a kormányon, akkor azon nyomban ellene fognak fordulni. Hát láttuk, emlékszünk rá a népszavazás idején túlnyomó többség volt az egészségügy állami kézbentartása mellett, pedig az azt jelenti, hogy akkor egyre több adót kell fizetni, mert máskülönben a dolog nem működik. Aki volt kórházban, látta, hogy ez nem működik. Na, de ezt kimondani, hogy fizetni kell azért, ami eddig ingyen volt, hogy mostantól nincs ingyenebéd, az mindig népszerűtlen, és szerintem azt mérték föl, hogy a kommunikációban a hatása, az első bejelentést követő hatása - ennek az egyébként kicsi intézkedésnek, amelyiknek az előzetes becslések szerint 20-30 ezer embert érintett volna legfőljebb - ennek olyan kedvezőtlen volt a visszhangja, hogy jobb ezt nem erőltetni.

Pikó András: A másik ilyen szintén a száz lépés programjába illeszkedő - bár még be nem jelentett, csak sokat-sokat beszélt intézkedés, várt intézkedés - az az adórendszert érintené, és nyilván ön is látta, hogy a gondolkodás leginkább most egy ilyen 21%-os általános adó, egy kulcsos általános adó felé menne. Nagyon eltérőek a vélemények, hogy ez jó lenne-e, vagy nem. Van, aki azt mondja, hogy követünk egyfajta kelet-európai divatot, tehát megyünk a Románok, és a Szlovákok után, mások azt mondják, hogy ez az egyedül üdvözítő mód. Ön mit gondol erről? Mennyire lesz jó ez, és kinek használ, kinek árt, egy 21%-os, mondjuk így egykulcsos adórendszer?

Csaba László: Első lépésben ugye azt kell megmondani, hogy ez a 21%-os adó a mai ismeretek szerint három kulcsos adót jelentene, mert ugye azért lennének 10%-os általános forgalmi adó kulcsok és a személyi jövedelemadóban pedig viszonylag hamar belépne a 36%-os kulcs is.

Pikó András: Igen, azt hiszem, hogy fél millió éves jövedelem után.

Csaba László: Igen, tehát ez azért három kulcs és nem egy. Két oldalról lehet megközelíteni. Nyilván minél kevesebb az adókulcsoknak a száma, annál átláthatóbb az adórendszer, és annál egyszerűbben, annál kevesebb bürokráciával, kevesebb kivétellel lehet működtetni, tehát végső fokon ez biztos, hogy egy jó gondolat. Ugyanakkor az is igaz, hogy az adórendszer a világon mindenütt a politikának, az újraelosztásnak az eszköze, a legfontosabb eszköze. Az Egyesült Államokban például 13 adókulcsot használnak, ennek biztos van valami oka, közelebből az az oka, hogy az érdekcsoportok közötti huzavona, az lefordítódik arra,

hogy az adórendszer sokféle célt követ, hát általában véve bonyolult. Ugyanez a helyzet Magyarországon, sőt még inkább ez a helyzet, hiszen, ha az ember arra gondol csak, hogy valami nagyon egyszerűt mondjak, hogy a bornak és a sörnek az adója még soha nem volt ugyanannyi, mert hogy - és akkor itt nagy ideológiák jönnek - hogy a magyar ember természete ilyen, vagy amolyan. Ezek a lobbiknak a küzdelme, amelyek hol az egyik, hol a másik javára dől el, azért inkább a bortermelők javára dől el, nincs miért magyarázata, hogy miért kellene inkább az egyiket a másikkal szemben előnyben részesíteni, és ez a történet vég nélkül folytatható. És a lényeg tehát az, hogy amíg azok a politikai kompromisszumok állnak fenn, amelyek a jelenlegi adórendszer mögött állnak. Amíg meg nem hirdetnek egy olyan jellegű nagyívű reformot, hogy emberek tegnapig így volt, ma meg úgy van, eddig volt gyeplabda, most lesz röplabda, és mások a szabályok, és mindent másképp osztunk, és ezt el nem fogadja a túlnyomó többség, addig nemigen tudunk abba az irányba menni, mert azt lehet hogy januárban bevezetnek egy egykulcsos adót, amelyik hárommal indul, de azért az év végére vissza fog jönni 10-12-15 kulcs, mert a politikai erőviszonyok nemigen engednek mást.

Pikó András: Rebesgetik egy esetleges adóamnesztiának a meghirdetését is. Magyarán, akik nagyon sok pénzzel tartoznak, azok most olcsóbban megválthatják a tartozásukat. Sokan azt mondják, én már hallottam ilyet is, hogy ha van valami, akkor ez lehet majd az a módszer, amivel mégiscsak lehet egy kicsi költségvetési, vagy ilyen választási költségvetést csinálni, mert hogy ebből sok pénz jöhet be. Látja ön ennek az esélyét?

Csaba László: Őszintén szólva nem nagyon, ez eleve egy kétséges ügy. Azt kell végiggondolni, hogy amit a pénzügyi gazdaságtanban fönnttartható államháztartásnak neveznek, az azt jelenti, hogy az államnak nem egyszeri, hanem rendszeres bevételeket kell szereznie, és azt kell igazán ügyesen megterveznie, hogy hogyan lesz az idén, meg jövőre, meg öt év múlva is bevétel valamiből. Na, ezt kitalálni sokkal nehezebb, mint így rögtönözni, mindnyájunknak van egy ötlete, hogy mit lehetne megadóztatni, vagy nem megadóztatni. Ugye, ha van egy adóamnesztia, abból egyszeri bevétel származik, ezért önmagában véve szerintem nem érdemes a jogrendnek az elrettentő hatályát, komolyságát veszélyeztetni. Annak érdekében lehetne, és ugye bizonyos országokban, mondjuk Olaszországban ezt azért csinálják, hogy ha visszajön a pénz az országba, és utána egy minimális adót a következő években is mindig fizet, akkor azt lehet mondani, visszajött tíz milliárd euró az országba, annak az 1%-a öt éven keresztül állami bevételt fog nyújtani. Na, ilyen jellegű gondolkodást nem látok, hogy miből lesz az államnak többlet bevétele, anélkül, hogy agyoncsapná a polgárait, meg a gazdaságot. És emiatt azt hiszem, hogy ez az adóamnesztia Magyarországon nem igazán fontos, egyebek mellett azért, mert nincsenek olyan vagyonok, amelyek tömegével elhagyták volna az országot. Ez Oroszországnál egy lehetséges ügy, ahol a kivitel 25%-ának megfelelő a tőkemenekítés minden évben, ott nyilván, egy kis pénzt visszahoznának, abból az államnak sok bevétele lenne. Nálunk nincs jelentős tőkemenekítés az elmúlt 5-6-7 évben, és ezért nemigen hiszem, hogy akár rövidtávon is ez jelentős állami bevételeket hozhatna.

Pikó András: Az utolsó hír, aminek a hátterére kíváncsi lennék - hogyan magyarázza -, ugye tegnap jelent meg a KSH-nak a felmérése a magyar GDP növekedéséről, és ez ugyan növekszik, de lassabban, mint ahogy várták, 2,9 százalékosra mondják. Mennyire volt ez várható, vagy mennyire érhetne meglepetésként az elemzőket? Én arra emlékszem, hogy bizony tavaly decemberben, januárban még nagyon optimista volt a hangulat. Még inkább azt hallottuk önöktől, a gazdasági elemzőktől, hogy baj van, de alapvetően jó irányba

mozdult a gazdaság szerkezete, elsősorban nem annyira a belső fogyasztásra, mint inkább az exportra alapozódik. Megfordult ez a folyamat, vagy mi történt?

Csaba László: Hát, én úgy látom, és ezt hosszabb ideje folyamatosan mondom is, hogy elkerülhetetlen a magyar gazdasági növekedés lelassulása, mert a növekedés felhajtó erői, azok úgy lassulnak le, hogy a helyébe nem jön másik, nagyon alacsony a megtakarítási ráta, nagyon keveset költünk kutatásra, és fejlesztésre, és ez mondjuk a fejlődésnek a két legfontosabb része. Külföldi működő tőke beáramlása nem növekszik olyan mértékben, mint ahogy mondjuk az uniós csatlakozást követően ezt többen azt vártuk. És hát ehhez hozzájárul még két kedvezőtlen körülmény. Az egyik a német gazdaságnak a stagnálása, hát ez tetszik, nem tetszik, ez miránk közvetlenül hat. Igaz hogy Németország egyre kevésbé fontos piaca Magyarországnak, de még 30%-a a kivitelnünknek oda megy, és ha ott a piac áll, akkor nem tudunk eladni. A másik ilyen tényező, az a magas olajár, ami nem sújt bennünket annyira, mint hogy ha dollárban lenne az exportunk, de azért ötvenegy dolláros olajár, az nem annyi, mint amivel a költségvetést kiszámolták. Mindenki reménykedik az ilyen negyven dollár alatti számokban, de hát azért öt hónap eltelt már úgy, hogy ez azért ötven fölött volt, ez nyilvánvaló, egy pótlólagos költséget jelent a nemzetgazdaság számára is, hacsak nem tudjuk a kivitelnünket nagyon dinamikusan növelni. Márpedig az idén a kiviteln csak egyszámjegyű értékkel növekszik euróban számolva, tehát lassabban növekszik, mint az elmúlt évben, akkor a magasabb számlára megy el ennek a bevételnek egy része, következésképpen kevesebb marad, és a lassulás elkerülhetetlen. Hozzáteszem, hogy ennek tényezője, fontos tényezője az állami túlköltekezés is, tehát, hogy az állam elkölti a megtakarításoknak a növekményét a maga hiányának a fedezésére, és így nem marad a vállalkozók számára.

Pikó András: Jöhet-e ebből egy olyan logika - és, akkor legyen ez az utolsó kérdés -, hogy egy kicsivel lazább inflációs politikával tulajdonképpen mégiscsak választási költségvetést csinálva fölfuttatni a belső fogyasztást. Hiszen hogyha egy ilyen exportorientált országban, gazdaságban, mint amilyen Magyarország, a külső piacok lezárulnak, ott van egy ilyen visszaesés, tehát kevesebbet tudunk exportálni, akkor csak egyféleképpen lehet a gazdasági növekedést biztosítani - persze ez egy nagyon laikus okfejtés -, hogyha egy kicsit fűtjük belülről a fogyasztást, illetve engedjük egy kicsit a fogyasztást.

Csaba László: Hát ezt a gondolatot az elmúlt húsz évben többször fölvetették, és ki is próbálták a gazdaságpolitikusok, annak mindig az lett a következménye, hogy mindig elértük a határt az ország külső finanszírozhatósága tekintetében, és ez a fajta ilyen mini-konjunkktúra, a belső piac élénkítésére volt alapítva, ez kifulladt, miközben a külső finanszírozási korlátok megerősödtek. Én nagyon örülök neki, hogy erről a külső finanszírozási korlátról előbb, a beszélgetés legelején szóltunk, tehát, hogy nem innen merül föl először, hogy hát már megint hogy tudnak a közgazdászok elvenni valamit a dolgozó néptől, hanem ez egy kiinduló pont volt, hogy mi valahol a határon táncolunk. Erről szólt a Standard and Poor's üzenete, és a többieké is, tehát én azt hiszem, hogy azt komolyan kell venni, hogy nem lehet 2006-ban választási költségvetést csinálni. Az egy valós veszély, hogy ha a forint gyengül és az olaj ára magas marad, akkor az infláció nem fog tovább csökkenni az országban. Nem azt mondom, hogy katasztrófa a 4% infláció, de azt gondolom, hogy elég messze van attól a 2%-tól, ami ahhoz kellene, hogy az eurót bevezethessük. Tehát mindent egybevéve nem látom a mozgásterét annak a fajta lazító politikának, amelyik a jelenleginél is fegyelmezetlenebb államháztartást megengedhetne magának, és ennek révén tudna választást nyerni.

Pikó András: Köszönjük szépen! Az elmúlt fél órában Csaba László közgazdászt, egyetemi tanárt hallották itt a Political Capital és a Klubrádió közös gazdaságpolitikai magazinjában, a Jegyzett tőkében.